

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

PANORAMA ÖFVER BORÅS — FOTO. BACKLUND, GÖTEBORG.

15:DE ÅRG.

DEN 26 JULI 1914.

N:o 43.

Foto. Gustaf Nilsson, Borås.

Alfred Sandwall

Kllock: Bengt Sjöforsparre.

ALFRED SANDWALL

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den 9 juli fyllde en af Borås stads främste kommunalman, fabrikören Alfred Sandwall, sjuttiofem ar. Stor och uppriktig var den hyllning, som därvid kom honom till del. Den var äfven välförtjänt, ty få hafva med större nit och intresse än han arbetat för samhällets utveckling på skilda områden.

Johan Alfred Sandwall är född den 9 juli 1839 å Rudö gård i Norra Sandsjö församling af Jönköpings län. Föräldrarna voro landbrukaren Isak Sandwall och hans hustru Margareta Elisabeth Liljeqvist. Det fanns ovanligt gry i barnaskaran på Rudö: äldste brodern Frans Gustaf Sandwall kom till Jönköping och arbetade sig där upp från järnhandelsbiträde till ledare af Jönköpings mekaniska verkstad; en yngre, Jonas, ägnade sig åt bryggerinärningen och slöt sina dagar som disponent för Lidköpings bryggeriaktiebolag. Johan Alfred vände sig också från landtbruket till industrien. Efter att ha mottagit undervisning dels i folkskolan, dels privat lämnade han vid 16 års ålder hemmet och mottog anställning hos brodern Jonas i Lidköping dels som bokhållare dels som bryggerielev. Den sistnämnda sysselsättningen tilltalade honom mest och det dröjde ej länge, förr än han förskaffade sig tillfälle att i utlandet teoretiskt såväl som praktiskt fullständiga sin utbildning i bryggaryrket, hvilken vid denna tid i vårt land ännu befann sig i sin linda. Åren 1859—60 arbetade han sålunda som praktiserande på Gabriel Sedlmayrs världsberömda bryggeri "Zum Spater" i München och åhörde samtidigt tekniska föreläsningar af professor Kaizer öfver den bayerska ölbryggningskonsten. Följande år tillbragte han i Köpenhamn, där Jacob Christian Jacobsen just var i färd med att äfven göra det danska Carlsbergs-ölet världsberömdt, samt företog därefter ytterligare en studieresa till Tyskland, hvarvid Bayern änyo besöktes och lärdomar tillika inhämtades från Rhenprovinsernas bryggerier.

Sålunda förberedd återvände Alfred Sandwall till hemlandet och öfvertog den 1 oktober 1862 det i Borås befintliga bayerska bryggeri, hvilket under hans ledning utvecklade sig till ett af de största och mest ansedda ölbryggerierna i Svenska landsorten. Det har städe varit hans sträfvan att hålla det i nivå med det bästa i sin bransch och att han lyckats därutinnan, därom vittnar icke minst det höga anseende, han åtnjutit bland yrkesbröder och fackmän. Sålunda har han under en följd af år varit vice ordförande i Svenska bryggareföreningen och vid upprepade tillfällen anlitats som prisdomare vid utställningar: bl. a. var han vid industriutställningen i Göteborg ordförande i prisnämnden för bryggeriafdelningen.

Det är emellertid icke Sandwalls förtjänster om öfververkningen, som gifvit honom en plats på H. S. D:s första sida. Som i inledningen antyddes, är det hans kommunala insatser, som fört honom dit.

I mer än fyratio år har han tillhört Borås' stadsfullmäktige och därinom framträdt som en af de verksamaste krafterna. I två årtionden (1883—1903) hade han säte i drätselkammaren och var öfver halfannat dess ordförande. Han har varit ledamot i vattenledningsstyrelsen fr. o. m. 1876 samt ordförande i densamma från år 1892, han har vidare varit ledamot äfven i folkskolestyrelsen och i parkstyrelsen, ledamot och ordförande i kommittén för brand- och polisväsendets ordnande, ledamot i stadsplanekommittén, ordförande i kommittén för utviogning af Borås elektricitetsverk, som f. n. omhänderhar det stora arbetet med Habyfallens utbyggande, hvilket skall skänka stadens blomstrande industri en ny kraftkälla o. s. v.

Invalet i landstinget 1888 medförde nya arbetsbördor från dettas sida. Samma år insattes han i direktionen

för Borås lasarett, inom hvilken han sedan 1892 är vice ordförande, och han har äfven tillhört landstingets kommittéer för tuberkulos- och farsotssjukvård samt i många år fungerat som ordförande i tingets utskott för sjukvårdsärenden. Öfverhufvud ha sjukvårds- och hygieniska spörsmål intresserat honom: han har varit en af de drivande krafterna vid tillkomsteu såväl af stadens vattenledning som af det dit förlagda länslasarettet och af Västeråsens sanatorium. I styrelsen för det sistnämnda är han också ledamot. Men äfven undervisningsärenden ha legat honom varmt om hjärtat. Under åren 1878—1900 var han ledamot af styrelsen för stadens elementarskola för flickor och har därefter tillhört styrelsen för dess högt ansedda tekniska elementarskola. Och att det mycket bör räknas honom till förtjänst, att Borås ändtligen fick ett fullständigt allmänt läroverk, lär icke kunna ifrågasättas.

I likhet med bröderna i Jönköping och Lidköping har Sandwall åtnjutit sina medborgares förtroende att representera sin hemstad i Andra kammaren. Första invalet skedde 1897 och det upprepades 1900. Att detta icke också blef fallet 1902, berodde endast på honom själf. Men redan följande år återbördades han till riksdagen, i det Elfsborgs läns landsting invalde honom i Första kammaren, där han fortfor att ha säte, tills han vid upplösningen 1911 på grund af sjukdomsfall inom familjen undanbad sig återval. Atskilliga utskottsuppdrag kommo honom i riksdagen till del: 1904—06 var han suppleant i konstitutionsutskottet, 1907—09 ordinarie ledamot i bevillningsutskottet och hade dessutom vid olika tillfällen säte särskilda utskott för arbetares olycksfallsförsäkring, för lag om elektrisk kraftöfverföring samt för arbetsaftalslagstiftningen.

Till sin politiska åskådning visade sig Sandwall liksom sina kommittenter strängt konservativ och tullskyddsvänlig samt tillhörde i enlighet härmed först landtmannapartiet, sedan första kammarens majoritetsparti. I debatterna deltog han sällan, egentligen blott då det rödde ortsintressen eller maltdrycksbeskattning. Endast i en politisk fråga uppträdde han, nämligen då han vid 1901 års riksdag gaf till känna sin principiella anslutning till k. m:s förslag till ny härordning, men dock gick med på den reservation, som yppade möjlighet till den sedermera antagna sammanjämknigen, i förhoppning att därigenom måtte komma till stånd "en härordning och ett försvar, som blir fullt betryggande för fosterlandets frihet och själfständighet."

Äfven på annat sätt har Sandwall gifvit till känna sitt intresse för rikets försvar. Under en följd af år (1893—1900) har han nämligen varit ordförande i Älfsborgs läns skytteförbunds verkställande utskott samt äfven (1893—1903) af centralstyrelsen för Sveriges frivilliga skytteföreningar.

Måhända borde bland Sandwalls kommunala uppdrag upptagits äfven, att han är ledamot af styrelserna för Borås—Herrljunga, Göteborg—Borås och Borås—Alfvesta järnvägar. Säkert är att han i dem bevakar allmänna ords- och näringsintressen och icke aktieägaresynpunkter. Till den sistnämnda järnvägens förverkligande bidrog Sandwall bl. a. genom att som riksdagsman kraftigt arbeta för ett tillräckligt låneunderstöd af statsmedel.

Trots de sjuttiofem åren står Alfred Sandwall alltjämt i det offentliga arbetets midtpunkt och som en af dess ledande krafter. Arbetslust och arbetsförmåga drifva honom alltjämt att i detta hänseende icke spara sig. Icke minst härigenom står han som ett värdigt föredöme för yngre och uppväxande generationer.

Sedan 1867 är Sandwall i äktenskap förenad med Alma Mathilda Malmberg.

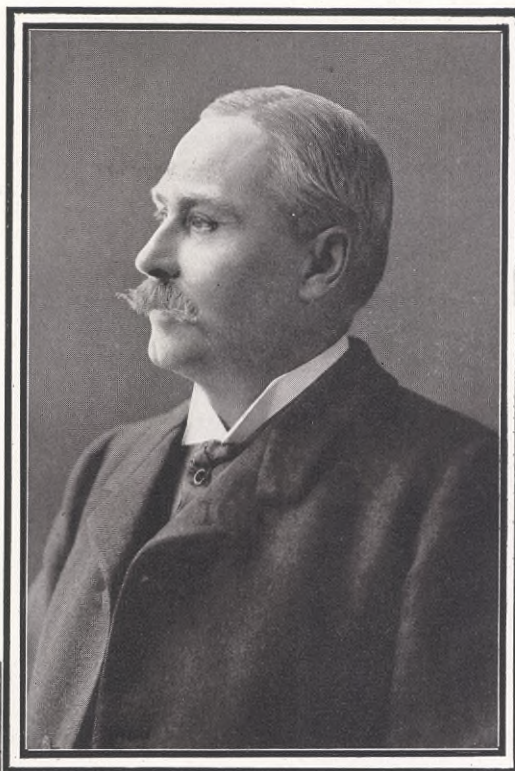

ARVID ÖDMAN †.

Hofsångaren Arvid Ödman afled efter kort tids sjukdom, träffad af hjärtförlamning, den 15 juli i sitt hem.

Döden bröt icke denna strålande konstnärsbana — redan för några år sedan tvingade ohälsa och stigande ålder sångaren tillbaka till privatlivet, men icke desto mindre kändes hans nu timade bortgång som en smärtsam förlust för den generation, hvilken tjusats af hans stämmas sällsporda skönhet och i minnet bevarat honom som den, hvilken under årtionden i egenskap af dess främsta kraft spred glans öfver vår kungliga sångscen, ombrusad af ett bifall, hvars hänfödda värme tiden icke förmådde dämpa.

Född i Karlstad den 18

skönhet syntes vägen till verklig framgång spärrad af den begränsning i dramatisk hänseende, som gaf sig tillkänna hos den unge sångaren, och som tycktes vilja förmena honom tillträdet till de stora rollfacken. Den ökade scenvana, som tiden skänkte, gaf dock efter hand större smidighet och uttrycksfullhet åt den dramatiska framställningen, och snart nog intog konstnären, en publikens korade gunstling, den rangplats, hvartill hans exceptionella röstmaterial berättigade honom. Hans repertoar, under de första åren, begränsad till lyriska tenorpartier, utvidgades allfort och kom att omfatta ett helt galleri af stora roller. — Då Arvid Ödman hösten 1911 i en af sina glansroller tog afsked från

DE TVÅ SCENFOTOGRAFIERNA ÄRO UR "KONUNG FÖR EN DAG" OCH "ROMEO OCH JULIA".

okt. 1850 antogs Arvid Ödman 1871 till elev vid operan i Stockholm. Efter sångstudier för Arberg, hvilka längre fram fullföljdes för Julius Günther och Ivar Hallström samt professor Masset, Paris, debuterade han 1873 som Tamino i Trollflöjten och vann år 1875 fast engagement vid operan i Stockholm, hvilken scen han allt framgent, tills för tre år sedan, tillhörde med afbrott endast för tiden 1887—1889, då han var knuten till Köpenhamns opera.

Trots stämmans sällsynta

Klick: Brott Sjöförsvar.

DET NEDERSTA PORTRÄTTET TOGS PÅ 60-ÅRS DAGEN 1910.

operan, blef han föremål för en hyllning, som i storslagenhet står utan motstycke i denna sångscens annaler, och som genom sin hänfödda hjärtlighet vittnade om, att konstnären i verklig mening sjungit sig in i publikens hjärta.

Foto Bahm, Malmö.

Kliche: Bengt Sjögrenqvist.

GRUPPBILD AF DELTAGARE I BALTISKA

Främst Landshöfdingen greve De la Gardie, kongressens hederspresident samt geheimerådinnan Mathies

Baltiska ingenjörskongressen i Malmö, en af de största och mest betydande af de många kongresser, som valt sommarens svenska utställningsstad till mötesplats, har pågått under dagarna den 13—18 juli med 800 anmälda deltagare, hvilka bland sig räknat ett stort antal framskjutna representanter för den samlade baltiska ingenjörsvetenskapen. Kongressen som stod under beskydd af kronprinsen hade till presidium följande herrar: hedersordförande landshöfdingen greve De la Gardie, ordförande f. generaldirektör Pegelow, vice ordförande för Danmark: hamndirektör Möller och ingenjörkapten

Petersen. för Ryssland och Finland: excellensen Timenov och direktör Mäklin, för Sverige: öfverste Hansen och ingenjör Svedberg, samt för Tyskland: geheimebyggn.-rådet Mathies.

Det högtidliga öppnandet ägde rum den 15 juli i realläroverkets stora hörsal, hvilken pryddes med de svenska, danska, tyska och ryska riksvapnen, omgifna af resp. nationsflaggor. Efter hälsningsanförande af f. generaldirektör Pegelow höll greve De la Gardie öppningstalet, följdt af kungssången. Därefter framförde de utländska deltagarne sitt tack för inbjudningen. A tyskarnes vägnar talade geheimebaurat Mathies,

H. S. DA STOKK. HOLM. FOTOGRAF.

Kliche: Bengt Sjögrenqvist.

VAPENHISTORIKERNAS MÖTE I STOCKHOLM.

Ett möte af vapenhistoriker från Sverige och utlandet har under föregående vecka hållits i Stockholm. Tisdagen den 14 juli öppnades mötet i Nordiska museets stora hall. Sekretären i Verein für historische Waffenkunde, geheimerådet de Roose hälsade de närvarande välkomna och öfverlämnade därpå ordet till intendenten för lifrustkammaren, baron Rolf Cederström, på hvilkens initiativ

Foto: Rahm, Malmö.

Kliché: Bengt Sjöberg.

INGENIÖRSKONGRESSEN I MALMÖ.

Främst till vänster generaldirektör Pegelow, kongressens president.

å danskarnes hamndirektör Möller samt å finnarnes vägnar direktör Mäklin. Talen följdes af de resp. ländernas nationalsånger. Då Ryssland saknade representant vid högtidligheten förekom intet ryskt anförande, hvaremot den ryska nationalsången utfördes.

Kongressdagarna upptogs af intensivt bedrifna och rikt gifvande förhandlingar med föredrag och diskussioner öfver ett betydande antal högintressanta ämnen, fallande inom ingenjörsvetenskapens vida ram. Programmet upptog vidare besök på Baltiska utställningen, hvilken visade sig äga en

utomordentligt stark dragningskraft på kongressdeltagarna, samt vidare i Köpenhamn, där hamnanläggningarne och Burmeister & Wains skeppsvarf besågos. Äfven en del fäster förekommo. Sålunda hade Skånska ingenjörsklubben den 14 juli inbjudit samtligt kongressdeltagare till en bankett i Kungsparken. Den 16 juli företogs en gemensam utfärd i Öresund med ångfärjan "Konung Gustaf V", hvarefter diner intogs i Kungsparken. Tal höllos därvid af b. a. landshöfd. De la Gardie, generaldir. Pegelow, öfv. F. V. Hansen, dir. T. Meyer, Berlin' ing.-kapt. N. G. V. Petersen, Köpenhamn, dir. C. Mäklin, Finland.

mötet kommit att hållas i Stockholm. Bland öfriga punkter i öppningsprogrammet förekom en hyllning för major Spak, tal af professor Montelius m. m. Med anledning af kongressen har baron Cderström i Nordiska museet anordnat en intressant specialutställning af typiska svenska vapenformer samt ur privata samlingarur Lifruskammaren, hufvudsakligen vapen från 1500-talet.

Matörfotograf

Kliché: Bengt Sjöberg.

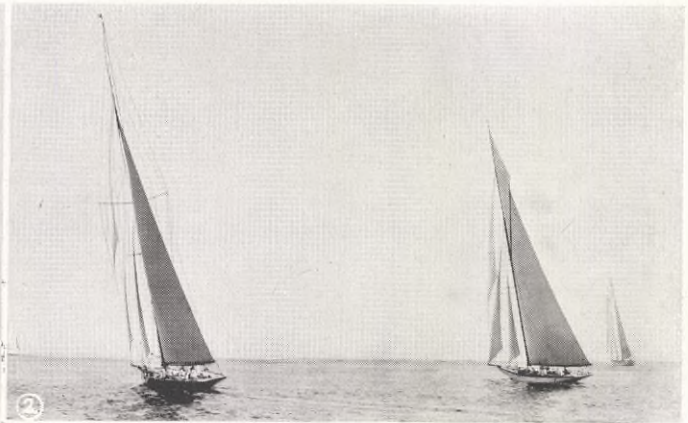
DET FÖRSTA ELEKTRISKA TÅGET ANKOMMER TILL RIKSGRÄNSENS STATION DEN 12 JULI.

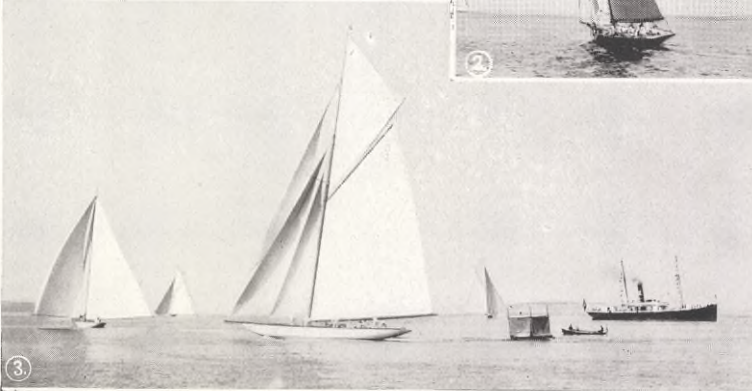
FRÅN EUROPA-SEGLINGSVECKAN I KRISTIANIA.

①

②

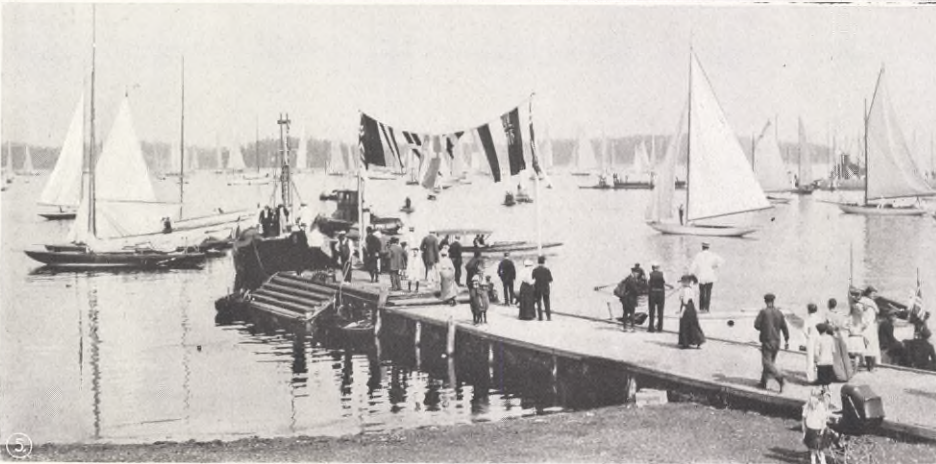
③

1. TYSKA KEJSARJAKTEN "METEOR".
2. "PAMELA", London (t. v.) och "PAULA II", Hamburg.
3. "SYMRA", Bergen och "MAUDRAY", London.

Europaveckan, som bekant förlagd till Horten vid Kristianiafjordens mynning, tog sin början den 16 juli. De i kappseglingarne deltagande 130 båtarne af olika nationalitet och mätningstal hade redan dagen förut anländt och förankrat i den inre hamnen, som för detta

④

⑤

4. EN VACKER BILD FRÅN SEG-LINGARNE

ändamål utrymts af norska flottan. På aftonen samma dag var en ståtlig välkomst-fäst anordnad.

Seglingarne, hvilka, när detta skrives, alltjämt pågå, hafva haft att uppvisa många ytterst spännande strider liksom äfven ett stort antal synnerligen vackra resultat, icke minst för svenska båtar.

Efter fotografier.

5. BÅTHAMNEN.

Illustration: Bengt Sjöberg

FRANSKA REPUBLIKENS PRESIDENT TILL NORDEN.

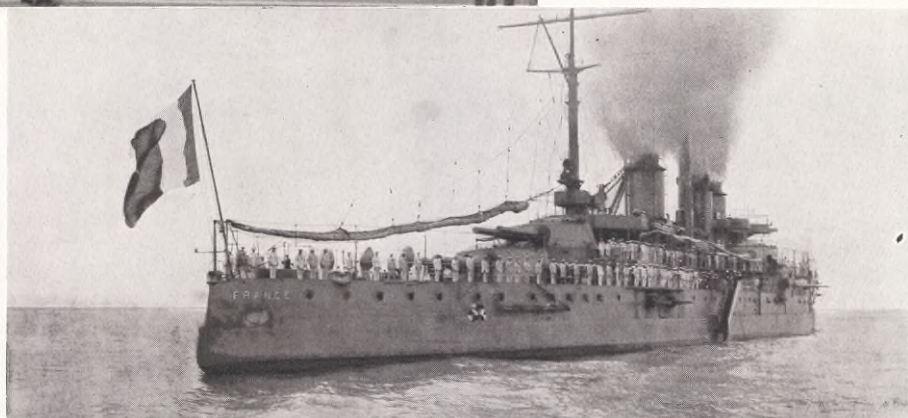
PRESIDENT POINCARÉ (1) OCH KONSELJ-PRESIDENTEN VIVIANI (2) ombord å slagsskeppet "France" vid afresan från Dunkerque den 16 juli.

sen så lifligt uppmärksammade resa till Ryssland för att på återfärden därifrån afläga ett besök äfven i Stockholm. Presidenten, hvilken åtföljes af konseljpresidenten Viviani, gör resan ombord på slagsskeppet "France" som eskorteras af slagskeppet "Jean Bart", pansarkryssaren "Lavoisier" samt tvenne jagare.

Skeppsgosseafdelningen under befäl af kommandörkapten frih. R. Leuhausen och bestående af fartygen Najaden, Jarramas och Gladan, besökte under de första dagarna af juli staden Wismar. Ett enastående hjärtligt mottagande bereddes dem där af såväl myndigheter som den öfriga befolkningen. Glanspunkten i de anordnade festligheterna var storhertigens af Mecklenburg-Schwerin besök å afdelningen. Storhertigen, som är en intresserad segelsportsman, uttalade sig mycket berömmade om våra vackra fartyg och deras besättningar. Särskildt intresserade honom en utmärkt utförd segelexercis, efter hvars slut vidstående fotografi togs.

*

President Poincaré anträdde den 16 juli från Dunkerque sin af världspres-

"FRANCE", DET STORA SLAGSKEPP SOM FÖR REPUBLIKENS PRESIDENT PÅ BESÖK TILL S:T PETERSBURG OCH STOCKHOLM.

STORHERTIGEN AF MECKLENBURG-SCHWERIN AFLÄGGER BESÖK Å SVENSKA ÖPNINGSFARTYGET NAJADEN I WISMAR. Bilden t. h. visar storhertigen och skeppsgosseafdelningens chef kommandörkaptenen frih. R. Leuhausen.

PRINS HEINRICH AF NEDERLÄNDERNA I STOCKHOLM.

H. S. D. STOCKHOLMSPOTOGRAF.

Ofverst: HOLLÄNDSKE KRYSSAREN "ZEELAND" ANKRAR Å STOCKHOLMS STRÖM.

Nederst: PRINS HEINRICH LANDSTIGER MÅNDAGEN D. 20 JULI KL. 3 E. M. LEDSAGAD AF PRINS VILHELM SOM AFLACT BESÖK PÅ ZEELAND.

Prins Heinrich af Nederländerna anlände den 20 juli vid 3-tiden på e. m. ombord på holländske kryssaren "Zeeland" till Stockholm för att kvarstanna där under några dagar.

Sedan kryssaren kastat ankar på Strömmen gick prins Vilhelm ombord för att hälsa den holländske

prinsen välkommen till Sveriges huvudstad samt föra den höge gästen i land, där mottagning ägde rum.

*

Ulsteraffären — home-rule för Irland — hvilken i sig bär möjligheten till ett

förödande engelskt inbördeskrig, har under den senaste tiden antagit en allt mera hotande och olycksbådande karaktär. För att förekomma en katastrof har konung Georg nu personligen ingripit i händelsernas utveckling, stödjande sträfvanerna att nå en öfverenskommelse mellan de stridande parterna. Ett led i denna verksamhet är den konferens som den 21 juli hölls i Buckingham Palace, och till hvilken konungen inbjudit representanter för regeringen, unionisterna, irländarne och ulstermännen.

KRIGSBILD FRÅN ULSTER: Sir Edward Carson öfverlämnar fanor till ett regemente frivilliga.

DANMARK PÅ BALTISKA UTSTÄLLNINGEN.

I den Baltiska utställningens graciösa, men kanske i längden något enformiga arkitektur, bildar "de främmande nationernas gård" ett behagligt afbrott. Och i mångas tycke tages priset af den danska herrgården, som speglar sina röda tegelmurar o. stympade flanktorn i en vallgrafs blanka vatten där nu de röda näckrosorna blommar, framför både det pompösa och anspråksfulla tyska affärspalatset och den ryska paviljongens något ödsliga fasad.

Det lönar också mödan att taga vägen öfver bron och in genom den af en präktig sandstensskulptur krönta portalen. Danmarks utställning imponerar ej genom sin storlek som den tyska, eller intresserar genom

KONUNG CHRISTIAN AF DANMARK BESER JÄMTE KONUNG GUSTAF DEN DANSKA UTSTÄLLNINGSBYGGNADEN. — Foto. Rahmn, Malmö.

särskildt lägga märke till en monter med en hel del utomordentligt vackra rococofigurer af den unge svenske konstnären Gerhard Henning. Hos Bing &

sin främmande karaktär som den ryska, men det hvilat öfver den en bestämd prägelse af stark och målmedveten kultur och förfinad smak.

Danska utställningen är framför allt en exposition af konsthandverk och konstindustri. Som det är att vänta har det världsberömda köpenhamnska porslinet äfven här hedersplatsen, representeradt framför allt af Den kongelige Porcelainsfabrik, Köbenhavns Fajancefabrik samt Bing & Gröndahl. I det rum, som hyser Den kongelige Porcelainsfabriks alster, bör en svensk besö-

Foto. Rahmn, Malmö.

KONUNGARNE BESE SVERIGES TURISTUTSTÄLLNING.

Riksdag. Högst och bäst.

Konung Christians beäddade besök å Baltiska utställningen ägde rum den 14 juli, och emottogs den höge resenären af konung Gustaf, som inrest från Skibersjö, där H. M. för tillfället vistas, äfvensom af kronprinsparet och hertigparet af Västergötland.

Foto. Rabnög, Malmö.

DEN VACKRA DANSKA BYGGNADEN Å BALTISKA UTSTÄLLNINGEN.

Kilcher: Bengt Sjöström

Gröndahl intresserar särskildt de båda serierna "Bachuståget" och "Venus födelse" af bildhuggaren Kai Nielsen. F. ö. är Gerhard Henning ej den ende svenske konstnär, man möter på den danska utställningen. Sålunda utställs af bronsgjutaren Bertel Jacobsen flera af den unge skåningen Anders Olofssons arbeten bl. a. den i Malmö slottspark uppställda "Anna Lisa".

Omgifven af de tre porslinsfabrikernas utställ-

ningar ligger den hall, som till största delen disponeras af guldsmederna och juvelerarna. Denna sal är f. ö. den man först kommer till, sedan man passerat den innanför entrén liggande originellt dekorerade "höganlofts"- eller riddarsalen. Det gör ett mycket godt intryck att här genast mötas af ett konsthåndverk, som i vårt grannland står så utomordentligt högt.

En synnerligen intressant afdelning är den, som

Foto. Rabnög, Malmö.

DET DANSKA KUNGRUMMET.

Kilcher: Bengt Sjöström

EN DEL AF DEN KUNGLIGA DANSKA PORSLINSFABRIKENS UTSTÄLLNING. De af den svenske skulptören G. Henning modellerade "sagoprinsess"-figurerna

är förbehållen Grönland. Denna är belägen i de öppna gallerierna omkring en idyllisk gård, omgifven af de låga, tegetäckta utställningsbyggnaderna, och med en liten guldfiskdamm i midten. I den grönländska afdelningen utställas dels föremål som

belysa befolkningens lefnadsförhållanden, dels grönländska handelsprodukter.

Maskin- och industriefdelningarna äro af mindre stort intresse, ehuru äfven här Danmark ingalunda behöfver skämmas för sig. Däremot är den afdel-

Foto: *Babus, Malmö.*

BING & GRÖNDAHLS UTSTÄLLNING.

Klatta: *Bengt Sjögrensparr.*

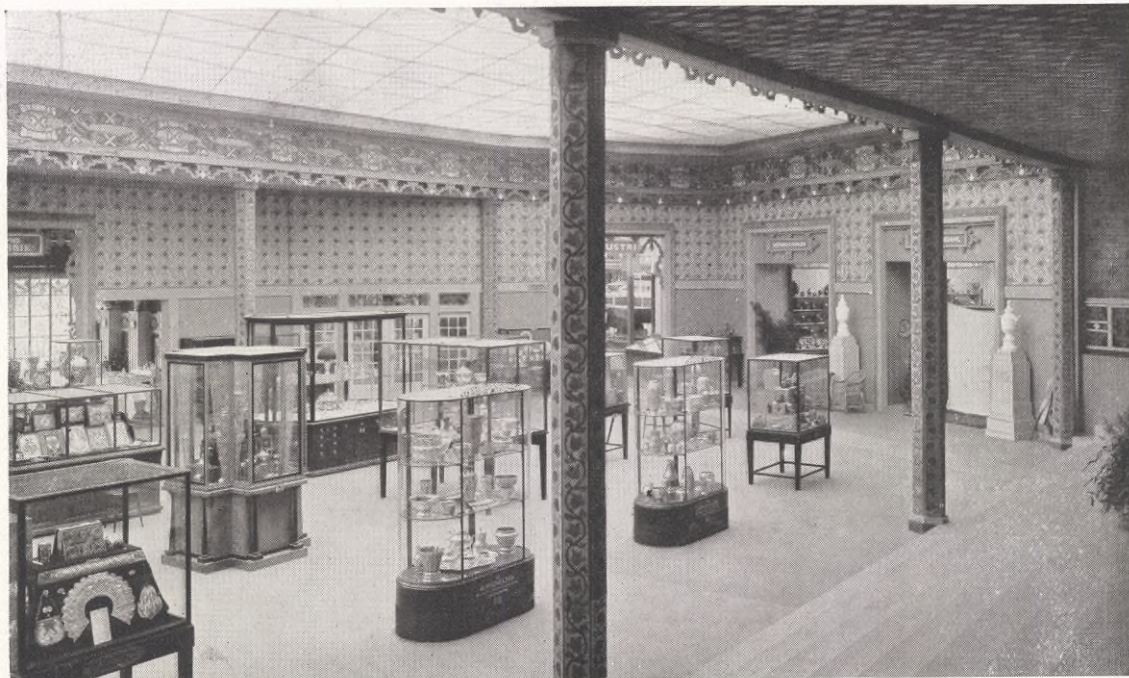

Foto. Bohman, Malmö.

Kittö: Kem. A.-B. Bengt Sjöbergparre, Sölm. Öbg.

INTERIÖR FRÅN DANSKA UTSTÄLLNINGSHALLEN. Guldmeds- m. fl. arbeten.

ning som illustrerar Köpenhamns stads utveckling och nuvarande ståndpunkt på olika områden synnerligen sevärd. Detsamma gäller äfven om jakt- och fiskeriafdelningarna.

Ett kapitel för sig förtjänade Statens seruminstitut, med sina bakteriologiska och serologiska preparat samt Finsens medicinska ljusinstituts apparater och bilder.

Kort sagdt, danskarna ha all anledning att vara belåtna med sitt deltagande i Baltiska utställningen, för hvilken den danska afdelningen är en verklig prydnad. Den utöfvar också en stor dragningskraft på alla utställningsbesökande icke minst på danskarna, hvilka särskildt på söndagarna i massor resa öfver sundet till "den Baltiske".

Foto. Bohman, Malmö.

Kittö: Bengt Sjöbergparre.

GRÖNLANDS UTSTÄLLNINGEN.

FRANKELLS HISTORIA.

FÖR HVAR 8 DAG AF **ANDERS ÖSTERLING.**

I möttes i foyern på Théâtre français och växlade några hastiga ord. Det ringde till sista akten, vi hunno blott konstatera att det var länge sedan sist. Så skildes vi, och jag glömde honom snart för Férandys utmärkte spel.

Men när jag efter föreställningen sneddade platsen för att gå in på Régence en stund, dök ansiktet åter upp i mitt medvetande. Thomas Frankell, ja. Innan han ärfde förmögenhet sysslade han med korrespondentskap till svenska och finska tidningar, och i denna egenskap hade jag stött på honom några flyktiga gånger, i Köpenhamn, Berlin, Rom. Hans tonfall hade skiftat mellan forcerad vänlighet och nedlatande reservation, hans sätt hade varit oroligt. Han hade klädt sig i frack, fast han var utan sällskap, och jag log för mig själf vid minnet af en tidningsglosa: Alla parisare bära frack efter kl. 8 med undantag för det rena proletarietet...

När jag inträdde i kaféet, satt redan Thomas Frankell vid ett bord. Han flyttade sin cylinder ifrån stolen och erbjöd mig plats.

— Férandy börjar bli bra gammal, tycker ni inte? Nå, teater för resten, hur gitter man? För min del går jag dit bara för att ibland få höra dessa patetiska tonfall, som man så sällan hör i det dagliga lifvet, eller rättare något eko af tonfall, som man hört en gång. Annars bor jag nu i Nizza — om jag spelar? Naturligtvis, men jag använder aldrig mer än 50 frs om dagen. Det är för resten bättre teater än den gamla lådan här midtemot, pengar är alltid allvar, ha ha!

Jag iakttog Frankell under hans kallprat. Han var tämligen grå vid tinningarna. Någon förtrolighet hade aldrig funnits oss emellan, och hans typ af sömnlös och uttråkad kosmopolit var mig främmande. Den tyckte emellertid färdigbildad till det yttre, men med det drag af enstöring, som skandinaverna ofta få ute i världen.

I det ögonblick vi reste oss för att gå, frågade han lätt hånkastadt:

— Ni såg kanske fru Morosini på parkett? Ni känner henne, vill jag minnas?

— Fru Morosini?

— Maud Morosini, född Allvin, sångerskan? Han såg på mig en smula forskande.

— Ack, jo visst, henne minns jag. Så, hon var på parkett? Känner ni till hennes senare öden? Man hör sällan hennes namn därhemma. Kanske hon har den kontinentala äran i stället?

Han svarade icke, och vi läto samtalsämnet falla. Jag var trött och skulle helst vilja taga en dröska till hotellet, men Frankell föreslog en promenad, och vi fortsatte ut genom Louverns portar längst Seinen. Det var en stjärnrik höstnatt, och flodbruset rullade högtidligt under broarna. Efter en stund sade Frankell med en ny, egendomligt uppörd stämma:

— Morosini, hvilket taskspelarnamn egentligen! Att uppkalla sig efter sin impressario! Jag kallade henne rätt och slätt Maud en gång.

Jag erinrade mig nu, att ha hört Thomas Frankells och Maud Allvins namn i något sammanhang.

— Och det namnet fyllde hela min själ, fortsatte Frankell.

Med den instinktiva skygghet, som griper oss, när vi oförmodat se en annan i begrepp att blotta sig, kasta masken, begå en indiskretion, svarade jag intet. Jag hoppades, att han skulle stanna vid detta utbrott, som han naturligtvis efteråt skulle

ångra, men just som jag försökte forma en lämpligt afrundande och afledande replik, började han åter tala:

— Vi skulle ju gifta oss. Det är sju år sedan nu, och vi voro mycket lyckliga. Jag bodde i Berlin och hon i Stockholm, och vi skrefvo hvarenda dag, täilande i ömhetsbetygelser, uppöfringar, småbekymmer, ja, jag behöfver ju inte skildra den perioden. Ekonomiskt var det inte så värst lyckligt förspändt för oss på den tiden, men kärleken är ingen räknemästare. Emellertid — plötsligt börja hennes bref tunna af och svalna, hastigt. Har ni känt den där frosskakningen midt under en sommar dag? Jag kunde inte sova, natt efter natt låg jag vaken, aldrig skall jag glömma de där nätterna. De voro som ändlösa hedar i ett fiendeland, hvarje timma är som en soldat med fälld bajonett, visar stumt vidare till nästa vaktpost, öfverallt det kalla stålet, som pekar. Så fortsätter det tills man utschasad och eländig kommer fram till själfva högkvarteret, den obevekliga morgonen — ja, förlåt mitt militäriska bildspråk, jag har varit reservoffice! Kort sagt, det blir slut mellan Maud och mig. Hvarför? Maud uppsäger mig, ty hon vill ägna sig helt åt sin konst, bli sångerska. Saken afgjordes telegrafiskt, hon förbjöd mig att uppsöka sig i Stockholm. Afskyvärdt. Sedan dess, slutade Frankell, sedan dess är jag den jag är — en skurğa. Jag dog egentligen då, det vill säga min egentliga människa bröts.

Han tystnade. Jag hade åhört den tämligen summariska historien med det halva deltagande man ägnar åt något man läser om, kanske också med ett stänk af förakt. Det förvånade mig nämligen, att en herre med Frankells erfarenhet af världen kunde ha behöf af att för mig bikta sina hjärteöden, i all synnerhet när dessa hade haft ett så pass hvardagligt förlopp. Som ursäkt tänkte jag mig, att han under dessa år lefvat fullständigt ensam, och att han aldrig råkade landsmän.

— Tror ni historien är slut? frågade nu Frankell med ett försök till ironiskt löje.

— Jag vet ju, svarade jag, att i kärleken börjar det först, när det är slut.

— Riktigt, svarade Frankell, och nu måste ni höra fortsättningen, antingen ni vill eller inte!

Vi gingo fortfarande längs Seinen. Då och då kommo vi förbi ett ekläreradt kafé, flytande som ö af suddig eld i mörkret. Frankell fortsatte:

Naturligtvis hade Maud ljugit. Bakom min rygg hade hon inlåtit sig med en ung godsägare, hvars namn jag inte behöfver nämna, ty jag vill att ni betraktar det här som en conte cruel i ett boulevardblad. Godsägaren var emellertid försiktig nog att inte binda sig.

Två år efteråt, en dag vid jultiden, återsåg jag henne. Det var i Nizza där jag bosatt mig, sedan jag blifvit oberoende. Jag satt på en bänk vid hafvet, rökade cigaretter och grubblade, om jag skulle skaffa mig en hund och i så fall hvilken ras. Då kommer Maud förbi med sin godsägare. De sågo för resten ut att ha det ledsamt, men Maud var sig lik annars, utom däri att hon var lätt sminkad. Kanske tyckte jag också, att hennes kastanjebruna hår hade en annan och varmare glans i mina drömmar, ni vet sådant hår som är så vackert i hederligt lampsken, inte elektriskt. Hon stannade en sekund och gjorde en liten gest utåt det azurfärgade vattnet, som lekte i januarisolen, Maud har alltid visat natursinne på badorter, hon yttrade något till sin följeslagare, men han fortsatte utan att svara. I samma nu möttes våra blickar, blyxt-

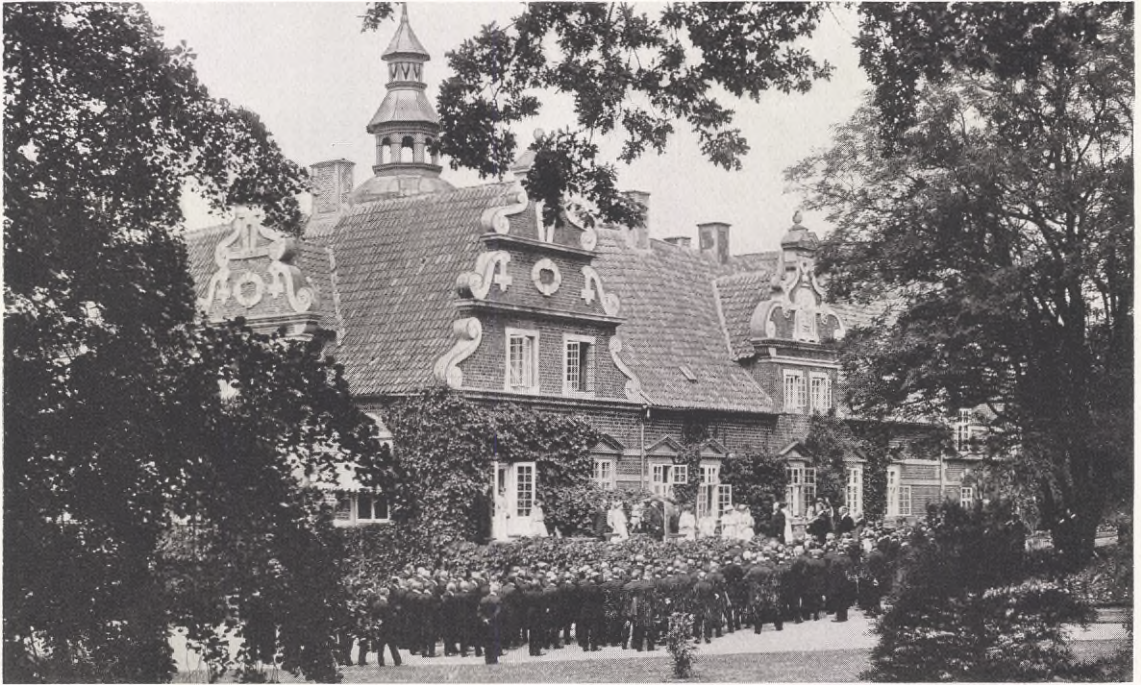

Foto. Cöster, Landskrona.

F. D LANDSHÖFDING G. TORNERHJELM HYLLAS PÅ 60-ÅRS DAGEN DEN 7 JULI Å WRAMS-GUNNARSTORP.

Klitch: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Skim-Gbg.

snabbt och ångestfullt. Jag såg åt annat håll, och hon fortsatte. Följande dag kom hon ensam emot mig under Avenue de la gares plataner. Luften var så där intimt grå som under en silkeparasoll. Vi stannade öga mot öga. Ack!

— Goddag Thomas, sade hon sväfvande. Hur var du det nu för tiden. Du bor här har jag hört, lycklige!

— Och du Maud, frågade jag i samma sakta ton. Du är väl gift nu?

— Tala inte om det! svarade hon. Ack, Thomas. Vill du promenera en stund?

Jag hade naturligtvis både bleknat och rodnat, och hon hade känt sin makt. Vi gingo in i en iolkotom gata. Sannerligen jag vet, hvarför jag följde med, ty hennes närvaro iyllede mig med hat och kval. Men vi skulle se! Hon föreslog mig slutligen som den naturligaste sak i världen, att vi skulle mötas äfven följande dag, eftersom Göran — det var naturligtvis hennes godsägare — då skulle till Monte Carlo. Hemma kastade jag mig i en länstol och förbannade oss alla tre. Hvad denna obetydliga människa låtit mig lida — och skulle det nu börja på nytt? En helvetstanke kom öfver mig: om jag skulle hämnas? Det sjöng och hamrade i mina ådror, jag kände en ny vitalitet, jag skrattade som en vansinnig. Jag intalade mig själf, att om jag fick hämnd, skulle jag från den stunden vara en fri man, mitt ödes herre, kvitt min trældom under minnena, segraren skulle jag bli, inte längre den yeke som hon en gång utdömde i livvets kamp. Förstår ni mig? Naturligtvis inte, ni är ju normal människa, men hör nu, hur jag gick tillväga!

Af Maud erior jag, att godsägaren fortfarande älskade henne på sitt sätt, det vill säga med sin fåfänga. Om Mauds egna känslor frågade jag inte. Det enda omdöme hon yttrade, var detta:

— Det är intet ondt med honom.

— Vet han af, att vi råkas så här?

— Nej, sade hon, och såg därvid på mig med sina juvelögon. Ty du förstår väl, sade jag försik-

tigt, att jag inte på något sätt vill såra denne man jag vill ju inte, att du vållar honom ondt för min skull.

— Nej, sade hon helt sorglös. Ingen, ingen är så finkänslig som du, Thomas.

— Jag har blifvit filosof, sade jag, men det våldade mig yttersta möda att hålla tillbaka ett hänskratt.

Hon måste ha märkt sin tanklöshet ty hon sade:

— Plågar jag dig? Jo, jag plågar dig. Hvad detta är underligt!

Och hon började gråta. För smälte mitt hjärta

(Forts. å sid. 688.)

Italienske ministern i Stockholm signor Luigi Bruno lämnar inom kort sin härvarande post och återreser till Rom. Signor Luigi Bruno är född i Neapel 1858. Efter att vid universitetet i Neapel ha promoverats till juris dr blef B. attaché i Petersburg 1884, hvarefter han innehått samma post i Konstantinopel, Belgrad och Paris. Senare har han som andre legationssekreterare tjänstgjort i Bern, Madrid, Rio de Janeiro samt som förste legationssekreterare i Buenos Aires, Haag och Bukarest. Efter att ha tjänstgjort som legationsråd i Aten blef Bruno minister i Rio de Janeiro 1905 och därefter afdelningschef i utrikesdepartementet i Rom, hvarefter han utnämndes till minister i Stockholm. Ministern har här förvärfvat sig mycken sympati och vänskap inom och utom corps diplomatique och härvarande italienska koloni. Den afgående ministern skall helt visst lämna ett tomrum efter sig.

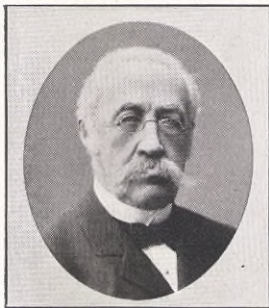

Efter fotografi. Klitch: Bengt Silfversparre. ITALIENSKE MINISTERN I STOCKHOLM, SIGNOR LUIGI BRUNO, lämnar i dagarna sin chefspost för beskickningen.

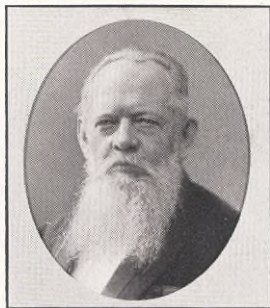

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

S. A. BRAG.
F. d. Häradshöfding. — Jönköpings. 80 år 26 Juli*

G. W. BERG.
F. d. Byråchef. — Göteborg. 75 år 8 Juli.*

G. A. C:SON BERGMAN.
Generalmajor — Strängnäs. 70 år 23 Juli*

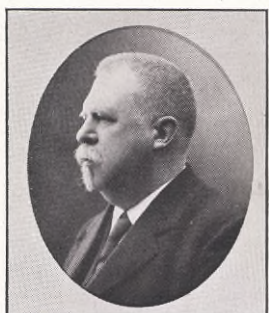
C. A. J. T. WICKSTRÖM.
Öjverste. — Stockholm 60 år 27 Juli.*

N. F. NORDBERG.
F. d. Kontr.-prost Kyrkoherde. Bjärträ. 70 år 19 Juli.

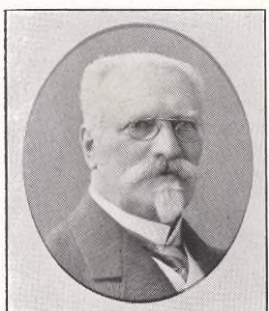
J. F. HÅKANSON.
Läroverksadjunkt. — Piteå. 70 år 13 Juli.*

A. E. DAHLMAN.
Rektor. — Karlstad. 60 år 8 Juli.*

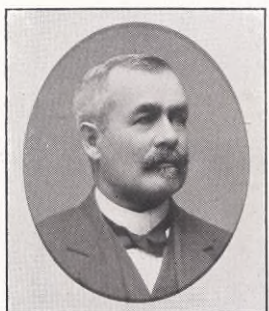
J. A. EDSTRÖM.
Kyrkoherde. — Piteå.* 50 år 8 Juli.*

C. J. J. E. BACKMAN.
Konsul. — Stockholm. 70 år 23 Juli.*

E. ÅBERG.
Handl. Ordf. i Municip.-stäm. Vingåker. 65 år 18 Juli.

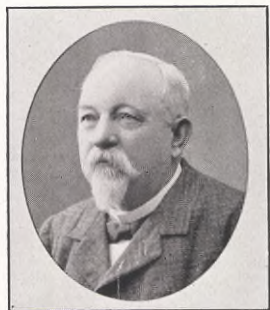
K. G. GYLLENCREUTZ.
Arkitekt. — Östersund. 60 år 10 Juli.*

P. WALDAU.
Stadsfullmäktig. Kamrer. Hesselholm. 50 år 5 Juli.

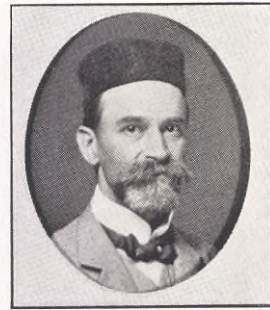
P. G. PETERSSON †.
F. d. Häradshöfding. — Svane-sund. F. 35. † 6 Juli.*

N. ÅKESSON †.
V Häradshöfding. — Svedala. F. 37. † 9 Juli.*

J. O. G. SMEDMARK †.
F. d. Öjverste. — Stockholm F. 42. † 13 Juli.*

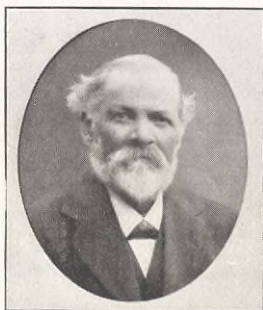

J. E. KRUSE †
Fil. D:r Konsthistoriker. Stockholm. F. 65. † 15 Juli.*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

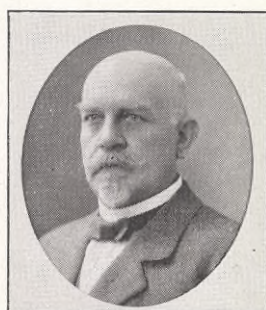
* Data här nedan.

A. LILJEQVIST †.
Fabrikör. — Svedala.
F. 46. † 6 Juli.

J. W. E. GEIJER †.
F. d. Bankkassör. — Filipstad.
F. 54. † 8 Juli.

C. A. HAGEUS †.
Handelsresande — Göteborg.
F. 60. † 16 Juli.

O. J. L. BÖRJESON †.
Maskingeniör. — Göteborg.
F. 70. † 25 Juni.

SVANTE BRAG. Stud.-ex. 53, hojr.-ex. 56, v. häradshöfd. 62, häradshöfd. i Vartöta o. Frökinds döms 84—84. Led af Civilstat fullm. 95.
WILHELM BERG. Kassör v. Bergslagsbanan 72, te kamrer 76, byråchef 82—89. Hist. arkeolog. o. genealog. forskare. En af stiftarne af Ginstan o. Göteborg. o. Bohus länns formnnesfören. Göteborgs slöjdförenings bibliotekarie o. konservator, led. af styr. f. Göteborgs museum. Korr. led. af K. Vitt.- o. aut.-akad. 82, led. af K. Samf. f. utg. af handskr., led. af K. Vet.- o. Vitt.-samb. i Göteborg. Historiker.
GUSTAF BERGMAN. Stud.-ex. 63, elev v. stat. jernv. 63—64, elev v. h. artillerilärov. a Marieberg 65—68, kond. v. Fortifik. 66, u.-löjtn. derst. 68, kapt. 74, major v. gen.-stab. 89, major v. fortifik. 91, överste derst. 97, gen.-major o. chef. f. fortifik. 03—10, gen.-major i generalitetets res. sistn. år. Under Bs chefskap i fortifikationen utfördes under en tid af omkr. 8 år icke mindre än 26 nya o. 16 tillbyggda kasernetablissemang. — Efter afg. fr. detta chefskap bosatt i Strengnäs. Biogr. o. helsid. portr. årg. V: 46.
THURE WICKSTRÖM U.-löjtn. v. Jönk. reg. 74, kapt. v. Gen. stab. 87, kapt. i Vesterb. reg. 93, major v. Gen. stab. 94, öfv. löjtn. i armén 97, i Gen. stab. 98, v. Västmanl. reg. s. å., v. Norrb. reg. 1900, överste i armén 01, chef. f. K. Vaxh. gren.-reg. 02, tjenstl. 13.
JOHAN HÅKANSON. Stud.-ex. 64, fil. kand. 71, lärov. koll. i Piteå 72—79, Stadsfullmäktig 76—07, v. ordf. eller ordf. 83—97. Under en följd af år ordf. i hand- o. sjöf.-nämnden, sjömanshusdirek., sparbanksdirektionen, Norrlandsbankens aid.-kontors styr.; kyrko- o. skolrådsled. 87—99. På sin tid inspektör v. ensk. lärov. f. fil. samt censor v. landstingets seminarium sedan 97. Landstingsman 86—06.
AXEL DAHLMAN Stud.-ex. 73, fil. lic. 84, fil. d.r. 98, lektor i Karlstad 86, rektor v. Karlstads h. allm. lärov. sedan 95. Stadsfullmäktig sedan 91 dess ordf. 04, ordf. i drätselkamm. 1900, landstingsman 04—10, led. af skolrådet 02—07, studierektor v. h. elem.-lärov. f. fil. 98—1900, led. af lärov.-komm. 97—98, inspektör ö. föreläs.-anst. i Karlstad sedan 04, upprepade

gångar tjänstej. ss. läroverksråd. Ordf. i Verml. naturhist. o. fornminnesfören. sedan 07; förl. vetenskapl. skrifter, läroböcker m. m. Led. i styr. f. Riksbankens aid.-kontor sedan 08, ordf. sedan 09.
ALFRED EDSTRÖM. Stud.-ex. 85, prestex. 89, kyrkoh. i Piteå 08, Stadsfullm. sedan 12, led. af beredd. utsk. 14; led. af fattigv.-styr. inspektör o. styr. ordf. i samskolan, led. af folkskolest., kyrkorådet m. m. Landstingsman sedan 14.
CHARLES BACKMAN. Stud.-ex. 63, utex. fr. Teknol. inst. i V. o. V. byggn.-konst 67, ingenjör v. Stat. jernv. 67—68, v. Skånska stenkolssälten 69—70, v. franska torpedskolan i Boyardville 70—71. Inneh. sedan 72 firman Ch. Backman i Stockholm. Österrik.-Ung. v. konsul i Stockholm 82—86.
KNUT GYLLENCREUTZ. Överflyttade efter avslutade studier och praktisk verksamhet å arkitektkontor i Stockholm till Sandvall 89 o. utförde der ett stort antal offentliga o. ensk. byggnader. Sedan 04 verksam i Östersund; var arkitekt f. utställningen der 05, samt har äfven derst. utfört ett antal offentliga o. ensk. byggnader.
GULDBRAND PETERSSON †. Stud.-ex. 53, hojr.-ex. 58, v. häradshöfd. 63, häradshöfd. i Orusts o. Tjörns doms. sedan 80.
NILS ÅKESSON †. Stud.-ex. 60, hojr.-ex. 67, v. häradshöfd. 70. Ordf. i kommunalnämnd 78—1900, ordf. i styr. f. Svedala sparbank 79—09, ordf. i styr. f. Svedala sockerfabr.-a.-b. sedan 94, led. af styr. f. Sydsv.-kred.-a.-b. 96—06.
OSCAR SMEDMARK †. U.-löjtn. v. Göta art.-reg. 63, major o. chef i den nybildade trängbat. 85, öfv.-löjtn. i armén 90, v. Svea trängbat, 93, överste i armén 95. Ålsk. fr. trängkåren 07, kvarst. i armén t. 12. Led. af Krigsvet.-akad., led. af direktionen ö. arméns pens.-kassa 95—12.
JOHN KRUSE †. Stud.-ex. 83, fil. dr. 97. E. o. amanuens v. Lunds univ. konstmuseum 92, v. Nationalmusei konstafd. 96, amanuens derst. sedan 1900—12. Konsthistorisk skriftställare. Rembrandtkännare.

Forts. fr. sid. 686.

som vax för dessa tårar. Nu var jag kall som sten, men för att begagna situationen hviskade jag:

— Maud! Vill du följa mig? Låt oss försöka ännu en gång, Maud! Svare mig! Vi resa härifrån i afton, hvar dt vill, öfver italienska gränsen, bort bara! Vill du?

Ja, sade hon och slog armarna om mitt huvud. Vi gingo från det lilla kaféet, där vi suttit, raka vägen till mitt hotell. Där lade jag bläck och papper framför henne.

— Skrif! sade jag. Säg, att vi ha återfunnit hvarandra, att han varit ett missgrepp, ett kort farväl! Vi ha brådt, vi måste packa i en fart.

Och hon skref — nästan efter min diktamen. Jag vätte en näsduk och torkade hennes röda ögon.

På stationen tre timmar senare lade jag hennes farväl i en brevlåda, och vår express rullade förbi Monte Carlo just som godsägaren som bäst fyllde sina fickor, förmodar jag. Ty den aftonen hade han säkerligen tur vid gröna bordet! Maud och jag stodo i waggonens korridor, litet trötta af de sista timmarnas spänning; därute föll ett mildt regn med doft af rivierans i skymningen osynliga rosor. Triumfen berusade min själ, men Maud läste i min grymma tillfredsställelse blott den återfunna lyckan. Vi passerade Genua och kommo sent på natten till Florens, som Maud föreslagit.

Följande morgon gick jag ut, medan Maud ännu sof. Det var en rå, sollös dag, och staden som jag ju

kände från förr, var mig i den stunden likgiltigare än ett billigt vykort. Jag befann mig i en egendomlig upphetsning, mitt samvete hade vaknat. O Gud!

Frankell suckade djupt, och jag såg tårar i hans ögon. Det var som om han ville ålägg sig själf en pinsam botgöring för det förbrutna, och han ryste som om han ej ville fortsätta.

— Nå? frågade jag sakt.

— Jag drack ett glas varmt vin i en bar, vände tillbaka till hotellet och gick rakt in till Maud... och sade henne sanningen!

— Att ni älskade henne?

— Nej, nej! nästan skrek Frankell. Att jag hatade henne. Att jag gjort allt detta för att få hämnd, att jag å min sida nu ville taga ett kort farväl! Det sade jag! Kan ni förstå denna omänskliga handling, har ni någonsin hört något så eländigt?

Jag skakade på huvudet. Var Frankell riktigt klok?

— Sedan dess förfölja mig dessa ögon, som stirra ned i afgrunden af en människas ondska, ingen främlings, utan min, och ingen annans. Nyss talade jag om de sömnlösa nätterna. Jag skall minnas Mauds ögon till min dödsstund.

Vi gingo en stund tysta på den ödsliga kajen. Frankell försökte återtaga den vanliga sällskapstenen.

— Och hvad säger ni nu till detta? frågade han.

— Att jag inte vill tro er, svarade jag, att ni har diktat för mig. Tillåt mig tro det och tacka för sällskapet! Nu gäller det få tag i en drocka...

INNEHÅLL: Fabrikör Alfred Sandvall (biografi och helsidesporträtt). — Konungamötet i Malmö — Prinsen af Nederländerna i Stockholm. — Arvid Öjman †. — Baltiska ingenjörskongressen. — Vapenhistorikernas kongress. — Franske presidentens nordiska resa. — Bilder till svenska dagskrönikan. — Utomlandsnytt. — Veckans porträttgalleri. — "Frankells historia", ber. af Bo Bergman.

Eftertryck a) text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskild medgifvande förbjudes vid laga påföljd.